

ZARZĄDZENIE NR 21
WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
z dnia 19 stycznia 2024 r.

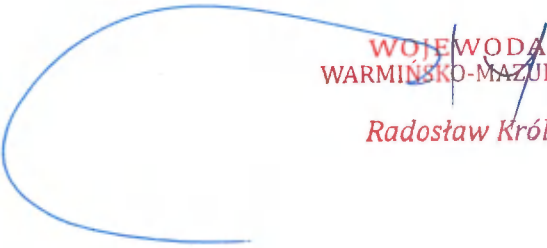
w sprawie stosowania wytycznych dotyczących zasad i sposobu realizacji zadania z zakresu administracji rządowej związanego z organizowaniem i świadczeniem specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie warmińsko-mazurskim

Na podstawie art. 22 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.) oraz art. 17 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r., poz. 190), zarządza się co następuje:

§ 1. Ustala się „Sposób wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w województwie warmińsko-mazurskim” określony w załączniku do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Wykonanie Zarządzenia powierza się Dyrektorowi Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania z mocą obowiązującą od 1.01.2024 r.


WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
Radosław Król

Załącznik Nr 1
do Zarządzenia Nr 211. Wojewody
Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 19.10.2024 r.

WYTYCZNE DOTYCZĄCE ZASAD I SPOSOBU REALIZACJI ZADANIA Z ZAKRESU ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ ZWIĄZANE Z ORGANIZOWANIEM I ŚWIADCZENIEM SPECJALISTYCZNYCH USŁUG OPIEKUŃCZYCH W MIEJSCU ZAMIESZKANIA DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM

I. Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi /dalej SUO/ organizuje się na podstawie:

1. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.) – zwanej dalej ustawą o pomocy społecznej,
2. ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2022 r. poz. 2123) – zwanej dalej ustawą o ochronie zdrowia psychicznego,
3. rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598 z późn. zm.) – zwanego dalej rozporządzeniem/rozporządzeniem w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Organizacja i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez gminę.

Usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi mogą być realizowane przez pracowników ośrodka pomocy społecznej (dalej: OPS)/centrum usług społecznych (dalej: CUS), mogą również zostać zlecone organizacji pozarządowej zgodnie z art. 25 ustawy o pomocy społecznej.

W uzasadnionych przypadkach, kiedy nie ma możliwości świadczenia usług przez OPS/CUS lub na zlecenie, a stan zdrowia osoby z zaburzeniami psychicznymi wskazuje na pilne ich świadczenie, może zostać wykupiona usługa przez gminę stosowanie do ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605 z późn. zm.).

W oparciu o art. 22 pkt 1 i 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Wojewoda ustala sposób realizacji zadania na terenie województwa oraz nadzoruje jego realizację.

II. ŚWIADCZENIOBIORCY SPECJALISTYCZNYCH USŁUG OPIEKUŃCZYCH DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI:

1. Świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizuje się na terenie danej gminy.
2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, realizowanie SUO może nastąpić na terenie innej gminy, niż ta, w której mieszka świadczeniobiorca specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, przyznanie tych usług może mieć miejsce w ośrodku wsparcia na terenie innej gminy, pod warunkiem zawarcia porozumienia regulującego kwestie z tym związane, po wyrażeniu zgody przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego w formie pisemnej.
3. Specjalistyczne usługi opiekuńcze przeznaczone są dla osób, o których mowa w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, które posiadają udokumentowane rozpoznanie zaburzeń psychicznych.
4. Usługi mogą być świadczone również dla **dzieci i młodzieży** z zaburzeniami psychicznymi, w wyjątkowych przypadkach, pozbawionych dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, jeżeli nie mają one dostępu do zajęć z innych systemów lub wymiar godzin uzyskanych z innych systemów jest mniejszy niż wskazany przez lekarza specjalistę. Świadczenia, które ustawowo zabezpieczone są w ramach innych systemów (oświaty, ochrony zdrowia) **nie mogą być zastępowane świadczeniami z pomocy społecznej**.
5. Zasady udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, organizacji kształcenia oraz prowadzenia zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży (między innymi zaburzonych psychicznie) przez podmioty zobowiązane w ramach systemów innych niż pomoc społeczna zawarte są m.in. w przepisach rozporządzenia wydanego na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 oraz art. 127 ust. 19 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 roku – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900 z późn. zm.), a także art. 7 ust. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2022 r. poz. 2123), ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r., poz. 2561 z późn. zm.).
6. Wymiar godzin poszczególnych usług z pomocy społecznej jest nie wyższy niż wskazany przez lekarza specjalistę i równoważny z liczbą godzin usług poszczególnych zajęć zapewnianych z innych systemów.
7. Podmiot, który wnioskuje o usługi, dokonuje rzetelnego rozpoznania możliwości uzyskania przez świadczeniobiorcę usług z innych systemów i gromadzi stosowną dokumentację z tych działań.
8. Osoby z zaburzeniami psychicznymi, które wymagają całodobowej opieki nie mogą być świadczeniobiorcami SUO.
9. Przyznając specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, należy uwzględnić zasadę pomocniczości, wynikającą z ustawy o pomocy społecznej, która definiuje pomoc społeczną jako *instytucję polityki społecznej państwa, mającą*

na celu umożliwienie osobom i rodzinom przewyższanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej).

Z uwagi na jasno określone kryteria otrzymywania świadczenia w formie specjalistycznych usług opiekuńczych (rodzaj schorzenia, niewystarczające zaspokojenie potrzeb lub ich niezaspokojenie w ramach innych systemów) ośrodek pomocy społecznej/centrum usług społecznych samodzielnie podejmuje decyzję o ich przyznaniu, a zgodnie z § 4 ust 6 rozporządzenia określa również liczbę godzin świadczenia.

III. DOKUMENTACJA OBOWIĄZUJĄCA OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ/CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH GROMADZONA W JEDNOSTCE:

Obowiązkowa dokumentacja dotycząca realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi:

1. Wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego, a w przypadku działania z urzędu, zgoda tych osób.
2. Zaświadczenie lekarza prowadzącego lub zaświadczenie specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii określające rodzaj i zalecaną liczbę godzin usług rehabilitacji fizycznej i usprawnienia zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
3. Zaświadczenie lekarza specjalisty o rozpoznaniu zaburzeń psychicznych.
4. Rodzinny wywiad środowiskowy.
5. Aktualne orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (jeżeli osoba posiada).
6. Informacja o realizacji usług przez inne systemy (między innymi z: ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, systemu ochrony zdrowia psychicznego, systemu oświaty). OPS /CUS gromadzi dowody, które świadczą o braku możliwości świadczenia usług przez inne systemy.
7. Decyzja administracyjna określająca zakres, okres i miejsce świadczenia usług.
8. Dokument, z którego wynika cena 1 godziny zegarowej specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Cena powinna wynikać z analizy kosztów realizacji tego zadania lub z umowy zawartej z podmiotem przyjmującym zlecenie realizacji zadania.
9. Dokumentacja z realizacji przyznanego zakresu oraz rodzaju specjalistycznych usług opiekuńczych:
 - a. **Dokumentacja tworzona w trakcie realizacji usług:**
 - indywidualny program terapeutyczny (indywidualny plan pomocy),

- karta czasu pracy osoby świadczącej usługi opiekuńcze dla osoby z zaburzeniami psychicznymi,
- notatki z realizacji usług,
- indywidualna karta podopiecznego (która może zawierać m.in. informacje dot. oceny funkcjonowania społecznego i realizacji działań terapeutycznych, okresową ocenę efektów świadczonych usług),
- notatki z wizyt środowiskowych w domu klienta prowadzone przez realizatorów usług,
- ankietę wypełnianą przez klienta lub jego opiekuna, oceniającą jakość i rzetelność świadczonych usług oraz badającą adekwatność prowadzonych działań do jego potrzeb i oczekiwań,
- dokument potwierdzający bieżący nadzór nad sposobem realizacji usług w środowisku zamieszkania usługobiorcy, świadczonych również przez podmioty niepubliczne.

b. Dokumentacja zbiorcza dotycząca usług:

- rejestr osób objętych usługami,
- harmonogramy pracy u poszczególnych klientów,
- okresowe sprawozdania z realizacji usług (kwartalne, półroczne i roczne),
- rozliczanie finansowe usług (w przypadku zlecenia realizacji zadania podmiotom zewnętrznym),
- listy imienne usługobiorców sporządzane dla OPS/CUS przez podmiot, któremu zlecono realizację zadania lub wykupiono usługi, z wyszczególnieniem m.in. ilości godzin usług przyznanych decyzją administracyjną OPS/CUS, ilości godzin zrealizowanych, z kosztorysem wykonania zadania oraz określeniem opiekunów – terapeutów pracujących z poszczególnymi klientami.

IV. KADRA ŚWIADCZĄCA SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI:

1. Kwalifikacje osób świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, określone są w §3 rozporządzenia z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189 poz. 1598 z późn. zm.).
2. Oceny kwalifikacji – w imieniu Wojewody Warmińsko-Mazurskiego – dokonują inspektorzy oddziału nadzoru i kontroli w pomocy społecznej oraz oddziału spraw społecznych Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

V. FINANSOWANIE

1. Dotacja na finansowanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi stanowi iloczyn planowanej do realizacji w danym roku liczby godzin (60 minut) SUO, kosztu świadczenia godziny oraz 3% kosztów obsługi.
2. Koszt jednej godziny SUO powinien wynikać z analizy kosztów realizacji zadania lub z umowy zawartej z podmiotem przyjmującym zlecenie realizacji zadania. W przypadku gdy koszt jednej godziny usług jest wyższy niż 70 zł gmina musi złożyć pisemne wyjaśnienie z podaniem szczegółowej kalkulacji kosztu.
3. Koszt obsługi zadania naliczany jest w wysokości 3% kwoty wynikającej z iloczynu liczby zrealizowanych godzin SUO i kosztu jednej godziny, o którym mowa w pkt 2.
4. Gmina zobowiązana jest do składania comiesięcznej informacji dotyczącej realizacji SUO za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej CAS, poprzez wypełnianie do każdego 5. dnia miesiąca, formularza o symbolu 85228 § 2010 – SUO informacja miesięczna.
5. Należna miesięczna transza dotacji na realizację SUO naliczana jest na podstawie informacji o której mowa w pkt. 5, maksymalnie do kwoty stanowiącej sumę iloczynu planowanej w danym miesiącu liczby godzin SUO i kosztu jednej godziny oraz 3% kosztów obsługi. Wyliczona w ten sposób transza, pomniejszana jest o niewykorzystane środki pozostające na koncie jednostki po rozliczeniu faktycznej liczby godzin SUO i poniesionych na ten cel wydatków do miesiąca za który składana jest miesięczna informacja.
6. Dotacja będzie przekazywana na bieżący rachunek bankowy gminy w miesięcznych transzach, do 15. dnia miesiąca pod warunkiem dostępności środków w planie jednostki oraz na rachunku bankowym Wojewody Warmińsko - Mazurskiego.
7. Plan dotacji dla Gmin ustalany jest w oparciu o miesięczne informacje o których mowa w pkt 4. W przypadku gdy plan nie zabezpiecza potrzeb zgłoszonych przez gminę, Wojewoda w trakcie roku będzie zabezpieczał zgłaszane potrzeby w miarę możliwości z oszczędności w ramach posiadanego budżetu oraz w drodze pozyskiwania środków z rezerw celowych budżetu państwa.
8. Wydając w trakcie roku budżetowego decyzje przyznające SUO dla nowych osób, bądź zwiększające limity godzin dla osób już korzystających z SUO, gmina ma na uwadze wysokość środków zapisanych w planie dotacji w rozdziale 85228 § 2010.
9. Gmina do 15. dnia miesiąca następującego po zakończeniu kwartału składa sprawozdanie z realizacji SUO wg szczegółowości wskazanej w formularzu wypełnianym w Centralnej Aplikacji Statystycznej o symbolu 85228 § 2010 – sprawozdania kwartalne. Sprawozdania wypełnia się w układzie narastającym od początku roku.
10. Niewykorzystane środki w danym roku budżetowym w rozdziale 85228 § 2010 gmina zwraca na rachunek Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w terminie do 30 stycznia następnego roku.
11. Wydatki ponoszone w ramach kosztów obsługi mogą dotyczyć jedynie kosztów związanych z realizacją SUO. Zakazuje się również ponoszenia wydatków inwestycyjnych w ramach udzielonej dotacji.
12. W przypadku realizacji zadania bezpośrednio przez pracowników OPS/CUS i konieczności wypłaty jednorazowych obowiązkowych świadczeń (nagroda jubileuszowa, odprawa emerytalna), jednostka winna zwrócić się do końca stycznia danego roku budżetowego z uzasadnionym wnioskiem do WW-M o zwiększenie planu dotacji w celu pokrycia powstałych zobowiązań. Wydatki finansowane w rozdziale 85228 § 2010, dotyczące odpraw emerytalnych, nagród jubileuszowych, obowiązkowych dodatków oraz odpisu na

ZFŚS mogą dotyczyć wyłącznie pracowników bezpośrednio realizujących SUO. W przypadku nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych kwota wydatkowana z dotacji musi być proporcjonalna do części etatu oraz okresu przepracowanego przez pracownika na stanowisku związanym z realizacją zadania.

VI. KONTROLA REALIZACJI ZADANIA

W trakcie kontroli przeprowadzanych przez inspektorów Wydziału Polityki Społecznej, analizowana będzie m.in. zasadność przyznawania usług oraz wymiar świadczenia, a także wykształcenie i doświadczenie zawodowe osób zatrudnionych przez jednostki w charakterze bezpośrednich wykonawców usług, jak również posiadanie przez nich szkolenia. W przypadku zlecenia realizacji zadania jednostka zlecająca winna posiadać dokumenty w ww. zakresie w celu potwierdzenia kwalifikacji zatrudnionych pracowników.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (np.: świadczenie usług przez osoby nieposiadające kwalifikacji, przyznanie usług osobom nieuprawnionym oraz świadczenie usług, które nosiły znamiona podstawowych usług opiekuńczych), zostanie wszczęte postępowanie w sprawie zwrotu dotacji, przekazanej z budżetu państwa.

VII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Zgodnie z art. 25 ustawy o pomocy społecznej organy administracji samorządowej mogą zlecać organizacjom pozarządowym, o których mowa w art. 3 ust.2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2023 r. poz. 571) oraz podmiotom wymienionym w art.3 ust.3 tej ustawy, prowadzącym działalność w zakresie pomocy społecznej, realizację zadania z zakresu świadczenia usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, jak również wykupić usługi, zgodnie z ustawą – Prawo zamówień publicznych.
2. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, nie mogą mieć charakteru podstawowych usług opiekuńczych, świadczonych dla osób starszych, których sytuacja wymaga działań pod względem zapewnienia im wsparcia w formie usług opiekuńczych czy pomocy sąsiedzkiej.

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Radosław Król